

Dierenartsenpraktijk Kippendokter

Ondergetekende, Drs.ing. Sible Tjebbe Westendorp, is dierenarts en deskundige op het gebied van gezondheid, gedrag en welzijn bij bedrijfsmatig als wel bij hobbymatig gehouden pluimvee.

vraagstelling:

Ik heb de vraagstelling ontvangen of de behandeling van de haan zoals die wordt behandeld bij de traditie van de haan van Kallemooi op Schiermonnikoog wel dierwaardig is en of deze omgang met de haan dierenmishandeling kan worden genoemd.

Beoordeling:

Op basis van de aan mij verstrekte informatie over de traditie en de omgang met de haan hierbij, is hier sprake van dierenmishandeling.

Motivatie:

Raad voor dieraangelegenheden

Het advies orgaan voor de minister, de Raad voor Dieraangelegenheden (RDA), heeft op 29-09-2019 het rapport: 'De Staat van het Dier' Beschouwingen en opinies over de verschuivende relatie tussen mens en dier in Nederland.' gepubliceerd.

In dit rapport stelt de raad dat het maatschappelijk normbesef verandert.

Intrinsieke waarde

In het besef dat er over de intrinsieke waarde in de samenleving pluriform gedacht wordt, vult de RDA het begrip als volgt in: De intrinsieke waarde van een dier verwijst naar een eigen waarde die losstaat van het nut dat een dier voor de mens kan hebben. Respect voor deze eigen waarde betekent dat belangen van dieren worden meegewogen bij het nemen van beslissingen. Concreet operationaliseert de RDA het respect voor de intrinsieke waarde van het dier door een moreel vereiste dat menselijk ingrijpen in het dier of zijn leefomgeving niet leidt tot structurele of substantiële aantasting van dierenwelzijn, diergezondheid en integriteit van het dier.

Eigenheid in relatie tot integriteit

Integriteit en eigenheid zijn termen die vaak samen worden gebruikt (zie ook visies bij de intrinsieke waarde). Eigenheid is geen helder omljnd concept. Er zijn grofweg drie vormen van uitleg: De Staat van het Dier - pagina 7

1. Eigenheid in termen van onafhankelijkheid en zelfbepaling. Eigenheid is dan vergelijkbaar met het concept autonomie. De eigenheid van iemand komt naar voren in keuzes en gedrag. Ook dieren maken, zij het wellicht in mindere mate, zelfstandige keuzes. Als het een dier onmogelijk gemaakt wordt om gedrag uit te voeren en keuzes te maken die uiting geven aan zijn eigenheid dan is dat een integriteitsaantasting.

2. Eigenheid kan verbonden worden met het concept telos (doel). Bernard Rollin^{2,3} heeft langs die lijn bijvoorbeeld de welzijnsbenadering filosofisch verder

ontwikkeld. De eigenheid of het telos is dan datgene wat een varken tot een varken maakt. Dat is niet volledig objectiveerbaar, maar je kunt bijvoorbeeld wel zeggen dat het niet bij een varken past om geen staart meer te hebben, niet te kunnen wroeten en alleen maar apathisch te liggen eten, ook niet als het desondanks goed groeit en gezond is.

3. In lijn met Taylor⁴ kan gesteld worden dat elk levend wezen een goed of its own heeft. Dat 'goed' kan ook worden gedefinieerd in termen van eigenheid. Uit Taylor's biocentrische visie volgt dat we de intrinsieke waarde van een wezen dat zo'n goed heeft, en daarmee belangen heeft, dienen te respecteren.

Tradities:

In deze context zullen dan ook oude tradities onderhevig zijn aan transitie zodat de gebruiken beter overeenkomen met de huidige kennis en inzichten.

De omgang met de haan:

In de oorspronkelijke handelingen met de haan zijn door de maatschappelijke discussies inmiddels al aanpassingen uitgevoerd. Bij de reeks van opmerkingen hierbij kan verder worden gesteld dat:

Voeren van in water gedrenkt brood is fysiologisch gezien zeer ongewenst voor kippen. Een grote hoeveelheid voer met een partikelgrootte kleiner dan 1 mm kan leiden tot maagdarmklachten en diarree, zeker indien de dieren niet dagelijks hier mee in aanraking komen. Melk zou nog erger zijn omdat vogels geen melksuiker kunnen verteren en dit zeker tot diarree zou leiden.

De haan gedurende 3 dagen plaatsen in een mand is ongewenst als daar geen zinnig doel voor is zoals vervoer. In een mand met gering licht zal de haan wel eten en mogelijk drinken maar zijn normale gedrag niet kunnen of willen uiten. Er is dus duidelijk sprake van ongerief.

Dierenmishandeling:

De definitie dierenmishandeling is niet afgebakend. De subjectieve beoordeling zal in ernstige gevallen nooit ter discussie staan. In gevallen zoals bij de haan van Kalle mooi kan daar twijfel over zijn. Maar dat de haan hier zonder eigen wil, duidelijk in een ongemakkelijke situatie terecht komt en als een attribuut wordt gebruikt om op een onvoorspelbaar moment een signaal af te geven past niet meer binnen ons huidige normbesef en kan daardoor gekwalificeerd als een vorm van dierenmishandeling.

De in 2015 opgelegde maatregelen van de RVO (water en voerdispenser, webcamera in mand en dierenarts die dier vooraf en achteraf controleert) doen hier niets aan af.

Hoeven, 17 november 2019

Drs. ing. S. Tj. Westendorp